

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 8.

Széchenyi.

Egy szó nyílt ott a hazán keresztül

Ki ne ismerné Arany János fenséges ödáját, melynek ünnepélyes, komor hangjai olyan remekül fejezték ki egy nemzet komor gyászát Széchenyi koporsója fölött?!

Minden fájdalom mulandó; nincs seb, a mely be ne hegedne. Széchenyi neve is lassan-lassan »egy éltető eszmévé finomult,« a mellyel hova-tovább csak elméleti tudósok foglalkoznak, a közéletből pedig mintha kivesztek volna Széchenyi nagy gondolatai.

Nagy, egetvivő gondolat volt az: lassu, de alapos munkára fogni ezt a nemzetet, mely nem hiába jött ide lóháton a Volga mellől: lóháton, huszárosan akarja megoldani az élet minden problémáját. Magát a lét vagy nem-lét problémáját is a hazáért kardot rántani, megverekedni két nagy hatalommal, három lázadó nemzetiséggel s apró mivoltunkban a hatalmas Amerika példáját követni akarni: arra készek vagyunk. De leszállani a lóról, a harci mént ekébe fogni, kaszát kovácsolni a kardból, komolyan, kitartóan

dolgozni ezen az uton minden más nemzet kivételével függetlenségét, csak a magyar nem. A kaszából lett már nálunk kard nem egyszer, fordítva: soha

Pedig manapság nincs más utja a függetlenségnek.

Profétai lélekkel előre látta ezt Széchenyi több mint felszázaddal; akkor, a mikor a magyar katonai szellem világraszóló csodás fellobbanása majdnem elérhetőnek mutatta a háromszáz év óta kergetett tündéralmot, a függetlenséget. Harangból lettek ágyú, gyermekekből hősök, altisztekből ezredek, névtelen emberekből diadalmas hadvezérek — és a nemzetből még sem lett az európai államcsalád független tagja.

Azóta is hányszor próbáltunk lóra szállani! El is ragadt bennünket a paripa nem egyszer, szenvedély, harc, hősiesség küzdelmek hányszor villogtatták át lángjait a Kárpátoktól az Adriáig! Annyi nemes erőfeszítés, annyi hazafias felbuzdulás, annyi martíromság — és mind hiába.

A függetlenség utján vajmi keveset haladtunk előre — de igenis előbbre jutunk nem egyszer a nyomor és szenvedés utján.

Nehéz, súlyos lecke volt, de talán most már megértette a nemzet.

Ha élni akarunk, ha haladni akarunk,

nem szabad egy pillanatra sem szem elől téveszteni a függetlenséget. Nem voltak hiábavaló küzdelmek azok a látszólag meddő harcok a függetlenségért a csatamezőn és a közélet terén: babérral fonták körül, glóriával övezték azok a függetlenséget, ideálként tüzték ki nemcsak egy-két művelt lélek, de a nemzet összessége előtt is. Széchenyi kitűzhetette több mint felszázad előtt célul a függetlenséget, mert belátta annak nagy jelentőségét; ma a falu kis embere is rajong már ez eszméért, — hiszen érte esett el nagyatyja, érte szenvedett üldözést édes apja. Ezt megérti mindenki.

Most van ideje, hogy egy szó nyíljon újra a hazán keresztül! Nem a fájdalom, a tompa kétségbeesés szava, hanem magának Széchenyinek a szava: dolgozni, míg mécsünk ki nem alszik! Váll a vállhoz, kéz a kézbe, így haladjunk előre a békés harc, a gazdasági függetlenség utján, ahol nincs vérontás, de gyász sincs. Csak munka van s a munkának megjön önmagától a jutalma: a függetlenség.

Szép a csatateren nyert diadal, de mindig véres annak az árnyéka s a kard mellett ott a temető sirkeresztje. Vértelen küzdelemben kell sietnünk a diadal kivívására, a hol nincs ugyan Isaszeg vagy Nagysarló, de — Világos sincs. *

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Különös történet.

Azt mondta az orvos, nem élhetek tovább, mint legfeljebb egy esztendeig.

George mondotta ezt, a fiatal szerelmes, szive választottjának, Effienek.

Rettenetes vallomás egy vőlegény ajkáról fiatal, szerelmes menyasszonya előtt. Az orvos azt mondta, hogy tüdeje van megtámadva s nagy óvatosság mellett, ha mindattól tartózkodik, an. ért érdemes élni, élhet még egy rövidke esztendeig.

Ő sohase volt kicsapongó. Napjai egy fővárosi hivatalnok egyhangú, színtelen unalmaságában folytak le, reggeltől estig a hivatalban. Aztán eljegyezték magukat. Mennyi ideje is van már ennek?

Effie először akkor vallotta be neki, hogy szereti, mikor még csak száz font sterling évi fizetése volt és egy szűk udvari szobában lakott. És hűségesen várt rá a fizetésemelés lassu stádiumain végig csendes béketűréssel, míg százötven, kétszáz, kétszázötvenre emelték azt és végre most elérte a háromszáz font évi jövedelem szédítő magaslatait, melynél elhatárolták, hogy ezzel együtt bekövetkezik az esküvő napja.

Oh miért, miért nem elégedett meg akkor a jelel, midőn oly derűs színben tűnt fel

előtte az élet, oh miért bolygatta meg a jövő ködfátyolát. Valami sejtelem, vagy ha úgy tesszük, bölcs óvatosság arra bírta, hogy biztosítsa az életét, mert hát jövedelméből nem tehetnek majd félre semmit és ha valami baja történne. Effie segély nélkül maradna. És utnak indult e tervvel agyában, vidoran, bizva a jövőben és megtört szívvél — lesujtott lélekkel tért vissza.

A rettenetes csapást követő első órában nem látott egyéb kibuvót, minthogy visszaadja Effienek a szabadságot és boldogságuk előestéjén örökké válniok kell.

Effie arca halotthalvány lett és merőn néztek egymás szemébe. — Oh, tört ki végre fájdalmas sikolylyal, — rettenetes, iszonyu ily hosszú évek várákozása után!

— Igaz, rettenetes! És mégsem kell még mindenről lemondanunk, ha akarod. Nem élhetjük együtt ama boldog éveket, melyeknek képét oly csábító színekkel festettük, de egy évet legalább élvezhetünk. Összefoglalhatjuk benne azt az egész végtelen szerelmet, melylyel egész életünket akartuk megaranyozni, elűzhetjük magunktól a jövő sötét gondolatát és csak annak a boldog tudarnak örvendhetnénk, hogy egymásé vagyunk, hogy szeretjük egymást. És megszegve az önmagának tett fogadást, lázas szenvedéllyel kezdett könyörögni: oh, Effie, adj tizenkét havi boldogságot, mielőtt meghalok...

S a lány mit tehetett, mit tett volna minden más lány az ő helyén? Odanyujtotta neki üde ajkát és megtogadta, hogy boldogítani fogja, hogy szerelme drágább neki, mint az ész, a kötelesség, mint bármi más a földön.

— De anyámat megkíméljék ettől a fájdalomtól — szólt — nem kell erről tudni.

— Senkinek se kell róla tudnia, válaszolt George. Aldjon meg az Uristen érte, kedvesem! Három héttel később egybekeltek.

Az első hetekben George oly vidám volt, amint feltette magában.

Másképp volt az Effienél. Még örömebe is a fájdalom érzete vegyült; az a fenyegető tudat, hogy mindennap közeledik az örök bucsu órája, minden boldog óráját elkeserítette. Néha iszonyu sikolylyal rezzent fel legédesebb álmából és az éj csöndjében megborzadva hallgatózott, vajjon él-e, lélegzik-e még?

Lassankint George szívet is elfogta újra a sötét, kínos jövőtől való rettegés és midőn egy ködös novemberi reggelen először reggeliztek együtt a gáz halványsárga fényénél és künn az utcákon felhőként gomolygott a köd, szemében a rémület kínos kifejezése ült.

Ez a reggel megtörte őt. Könnyekre fakadva nyakába borult és sirva panaszkodott sorsuk fölött, mely nem engedi meg a szeretett betegnek, hogy a délvidéken tölthesse a telet! Ka-

Figyeljék meg PFAFF kirakatait!

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, ápril 8.

Elnök: Justh Gyula.

A mai ülés tíz órakor kezdődött. A mult ülés jegyzőkönyvét megjegyzés nélkül hitelesítik.

Az elnök tudomására hozza a Háznak, hogy ma este a Royal szálló nagytermében Széchenyi István emlékeztetere ünnepélyt rendeznek, amelyen a képviselők Návay Lajos alelnök vezetésével fognak részt venni.

Van egy néhány interpelláció is bejegyezve; ezek közül a legérdekesebb Nagy György, aki a titkos tanácsosi eskü nyilvánosságra hozatala ügyében interpellál.

Az elnök javasolja, hogy fél 2-kor térjenek rá az interpellációkra.

Hoffmann Ottó kéri térjen a Ház már egy órakor rá. Az elnök hozzájárul Hoffmann kívánságához és így a Ház már 1 órakor fog az interpellációkra rátérni.

Nagy György a házszabályokhoz kér szót. Amikor Rakovszky elnök tegnap tőle a szót megvonta, jogtalanul járt el. Ki kell jelentenem és hangsúlyozom, hogy tegnap az elnök erőszakos eljárásával megsértette a szólás szabadságot. (Zaj.)

Az elnök rendreutasítja Nagy Györgyöt.

Az utolsó szakasz.

Elnök jelenti, hogy a Nagy Emil féle javaslat harmadik szakaszának tárgyalása következik.

Kmetty Károly a napirend első szónoka. Beterjeszti módosításait, melyek szerint az új házszabályokban a közös ügyek és az ujoncmegajánlás kivételnek a sürgősség alól. Hangsúlyozza továbbá Kmetty módosításaiban, hogy

rácsóny felé George meghült; száraz, rekedt köhögéshorogok jelentkeztek, úgy, hogy éjeken át nem tudott aludni és izgatottan hánykolódott ágyában. Effie fájdalma oly mardosó kínná fajult, hogy majdnem betegé lett. Egész éjszaka virrasztott mellette sápadtan, reszketve. Amit hűn szerető feleség megtehet, azt mind megtette és a veszély ez egyszer el lett hártva. George látszólag újra visszanyerte egészségét és jókedvét.

Aztán beállított újra a tavasz és most Effie tekintetét alig vette le férje arcáról. Az áprilist követte május és aztán június, házasságuk évfordulója, az egyetlen, melyet az életben ünnepehetnek. Es véletlenül éppen akkor volt az első összekoccanásuk. Nem volt komoly dolog, de rossz időben jött és majdnem rögtön kibékeltek.

Nem szabad most civakodnunk Effie, szólott George szomorú mosolylyal. Akarom, hogy szeretettel emlékezzél rólam.

A juniust felváltotta a július, semmi, semmi sem történt, kivéve azt, hogy júliusban kissé komolyabban összevesztetek. Az igazat megvallva, nem tudom, mikor derengett fel bennük legelőször az a sejtelem, hogy George épp úgy, mint minden más ember, száz évig is élhet, hanem annyit tudok, hogy most gyakran hűti meg magát, de csak egy borogatást kap és azt is a szakácsné csinálja. Több mint tíz év mult el azóta, hogy Effie álmatlanul feküdt ágyában és rettegve leste férje lélegzetét és George még mindig nem halt meg; azóta bezzeg nem félti, sőt hire jár, hogy ha férjem uram hosszabb ideig talál kimaradni, mint engedélye szól, zajos családi jelenetek is hallhatók — és most egyikük sem mondja:

— Nem szabad civakodnunk!

a most megalkotandó házszabály csak ideiglenes tartamu. Kmetty ezen ismeretes módosításait röviden megindokolja. Hangoztatja azonban, hogy ezek a módosítások nem képeznek a kisebbségnek adandó koncessziókat. Nem a balpárt vívmányai ezek, hanem a többség belátásából fakadnak. (Helyeslés.) Kéri módosításainak elfogadását.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter: A többség célja nem az, hogy félreértésre adjon alkalmat. Elismeri, hogy a Nagy Emil féle javaslat szövegezése tényleg félreértésre adhat alkalmat. Minthogy a katonai kérdések kikapcsolása ebből a javaslatból, már eredetileg is benne volt, ő — a miniszter, — készséggel hozzájárul, Kmetty Károly világos és félre nem érthető szövegezésű módosításaihoz. (Helyeslés.)

Nagy György: Azt vitatja, hogy a katonai kérdéseknek a burgörség alól való kivétele, a balpárt diadala. (Derűtlenség.) Beszéde folyamán rátér a főrendiház szervezetének kritizálására. Majd az önálló nemzeti bankról beszél. (Beszéde közben Csernoch János a püspök képviselő jön be az ülésteremben, ahol éljenzéssel fogadják.)

Az elnöki széket Návay Lajos foglalja el.

Nagy György folytonosan eltér a tárgytól, mire az elnök megvonja tőle a szót. (Zajos helyeslés.)

Farkasházi Zsigmond szóvá teszi, hogy a gyorsiroda főnöke részéről sérelem érte őt, amikor az megtagadta neki egyik képviselő társa beszédének megmutatását. A gyorsiroda főnöke jogtalanul járt el és erre nézve intézkedést kér. Ezután a szövegvonásról beszél és azt mondja, hogy az elnökség nem jár el eléggé pártatlanul. (Zaj.)

Az elnök: Kijelenti, hogy a gyorsiroda főnöke teljesen korrektül járt el s így e tárgyban semmiféle intézkedésre szükség nincs. Amit pedig Farkasházi az elnökség pártatlanságáról mondott, arra az a válasza, hogy sokkal nagyobb tisztelettel van az elnöki tisztség iránt, semhogy arra a vádra erről a helyről válaszolna. (Zajos helyeslés. Folytontartó taps.)

Ezután Mezőfi Vilmos beszél általánosságban a harmadik szakaszhoz.

Szünet után.

Polit Mihály a szerb kereskedelmi szerződésre vonatkozólag interpellál.

Wekerle kijelenti, hogy a szerződés megkötésében a kormányt az vezette, hogy az ország gazdasági érdekei biztosítva legyenek. Kossuth és Ő már alá is irták a szerződést és mondhatja, hogy abban Magyarország Ausztriával egyenranguan részesedik.

A Ház a kijelentést tudomásul veszi.

Nagy György a titkos tanácsossági eskü tárgyában terjeszti elő interpellációját.

Wekerle válaszol és kijelenti, hogy a titkos tanácsosok tényleg tesznek esküt, ez azonban nem gátolja az illetőt politikai meggyőződésének gyakorlásában.

A miniszter válaszát a Ház tudomásul veszi.

Az ülés háromnegyed háromkor véget ért.

A katonai kérdések fontossága. Tegnap egy előkelő politikus kijelentette, hogy a katonai kérdések megoldása igen nagy sürgőséggel bír, mert Aehrenthal erre vonatkozólag kötelezettséget vállalt. Ha a kérdések nem nyernek megoldást, kormányválságokról is lehetne szó.

Az új ülészak. A második ülészak berekesztése és a harmadik ülészak megnyitása tárgyában a királyi kézirat megérkezett. E szerint a második szak pénteken ér véget és a harmadik 29-én nyílik meg.

Biharmegye a mult hóban.

Biharmegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg április havi ülését a közigazgatási bizottságnak tárgyai között a folyó ügyeken kívül igen érdekes tárgyai is voltak, melyek még sok dolgot fognak adni a hatóságoknak.

A közigazgatási bizottság tegnapi üléséről részletes tudósításunk a következő:

Jelen voltak Glac Antal főispán elnöklétével Fetser Antal, Beöthy László, Miskolczi Ferenc dr, gróf Tisza Kálmán, dr Wallner Ödön, Verner Kálmán, id. Markovits Károly, Czifra Gerő, Telegdy József, Nyisztor Alajos, Vasady Lajos, dr Baróthy Pál, dr Móricz Ernő, Varró Domokos, Erős Rezső, Németh István, Baranyi András, Kondor Mihály, Balogh Elemér, Bartos Elemér, Szunyogh István, Gerlán János.

A bizottság először is a közállapotokra vonatkozó jelentéseket vette tárgyalás alá. Ezek közül különösen az egészségügy és az adóügyek elé tekintettek nagy érdeklődéssel.

A főorvos jelentése szerint a megye közegészségügye a mult hóban kielégítő volt. Az orvosok 1376 beteggel kezelték kevesebbet, mint az előző hóban. Előfordult új járvány négy esetben és megszűnt ötben. Az elhalálozások száma is kevesebb volt márciusban, mint február hóban.

Az általános jelentés után a bagaméri trachomáról tesz jelentést. Részletesen ismerteti a veszedelmes betegség fellépésének okát annak terjedését. Bejelenti, hogy összesen 17 családban fordult elő megbetegedés. Márciusban 31 egyén betegedett meg, akiket azonnal orvosi kezelés alá is vettek. Ezután ismerteti az óvintézkedéseket, melyeket a hatóság fogantatott.

A pénzügyigazgató jelentése következett ezután. A pénzügyigazgató még mindég nem ad teljesen megnyugtató jelentést. Az adóügyek még mindig nincsenek olyan stádiumban, hogy azokról azt lehetne mondani, hogy kielégítő volna.

A jelentés szerint egyenes adó címén összesen 7,368,966 korona 41 fillér volt kivetve. E-re betizettek 407,720 korona 33 fillérért. 5,582,461 koronával kevesebbet mint a mult év hasonló időszakában. Fogyasztási adóban szintén kevesebbet fizettek be mint a mult évben. Ki volt vetve e címen 435,469 kor. 51 fillér erre befolyt 464,758 korona 99 fillér. — Ez 29289 korona 48 fillérrel kevesebb mint a mult év hasonló időszakában volt.

A főmérnök a megye utjairól tesz jelentést, melyben a folyamatban lévő építkezéseket sorolja fel.

Végül a tanfelügyelő jelentése következett. A tanfelügyelő a mult hóban megtartott iskolai felülvizsgálatairól számol be.

A tanfelügyelő jelentésével lapunk más helyén foglalkozunk.

A közigazgatási bizottság ülése déli egy órakor ért véget.

Az iparosok és a város.

— Nem fizetik ki a számlákat. —

Pár hónappal ezelőtt megirtuk, hogy a Nagyvárad város egyik szerződéses iparos vállalkozója beadványt intézett a tanácshoz, hogy ha 50,000 koronánál nagyobb összegű, több évről összegyűlt számláját nem fizeti ki rövid időn belül a város, követelését kamatok-

kal együtt per utján hajtja be Nagyvárad városán.

Azóta ez a cég kapott valamely összeget a várostól, de még most is jókora összeg kifizetését várja.

De így van ez a többi városi szerződéses vállalkozóval. A legtöbb iparosnak 2-3 éves követelése van Nagyvárad városánál. Ezek az iparosok nem tudnak a városnál pénzükhöz jutni.

Ez az eljárás, vagy helyesebben hanyagság nem csak érthetetlen, de káros is és nagy elégedetlenséget kelt az iparosok között.

A köztartozásokat tüzzel-vassal igyekeznek a város behajtani, az iparosok munkáját azonban évekig nem fizetik ki. A mostani sanyaru ipari viszonyok mellett ez az eljárás esetleg tönkre juttatja az illető iparost, de ha ez nem is következik be, de biztosan bekövetkezik az, hogy a vállalkozó iparos tetemes kamatot fizet rá a saját jogos követelésére.

De tetemes kárral és kellemetlenséggel járhat ez a hanyag eljárás a városi pénztárra is, mert a jövőben kétszer is meggondolja az iparos, hogy ilyen slendrián eljárás mellett egyáltalán pályázik-e Nagyvárad város munkáira s ha igen, bizonyára már kamatot is vesz számításba ajánlatánál s ezzel megdrágítja a munkát. Különböztetést már a múlt árlejtésnél is tapasztaltunk.

Arról már is biztos értesüléseink vannak, miszerint az iparosok között oly irányu mozgalom van, hogy Nagyvárad város munkáira alkalmadtán ne pályázzanak.

A polgármester mindég, mikor egy-egy iparos perrel fenyegetődik, azzal biztatja az illetőt, hogy mielőbb ki lesznek elégitve. Kapnak is az illetők ilyenkor valami csekély összeget, de a követelés nagyrésze továbbra is fennáll.

Alig egy-két héttel a tanácsülés alkalmából, mikor a szűkeleges létesítményekről volt szó, a polgármester azt vágta oda a tanács tagjainak:

— Pénz van, csak dolgozni kell! Hát azok a szegény iparosok dolgoztak s miért nem kapták meg évekig munkájuk árát? A városnak, mint erkölcsi testületnek nem is volna szabad így megkárosítani iparos polgárait.

Kapcsolatos ezzel a kérdéssel a város zárszámadásai is, melyet az ilyen eljárás diskreditál. Ugyanis a zárszámadás ilyen körülmények között csak azt mutatja, hogy mit vett be és mit adott ki Nagyvárad városa, de soha nem mutatja igaz hű tükrét annak, hogy miként áll Nagyvárad város vagyoni helyzete. Más szóval a város mérlege teljesen hamis, mert nem fedti a tényleges állapotot s nem mutatja, hogy minő összegű kint levő követelése és kifizetetlen tartozása van a városnak.

Ez már magában rendkívül fontos, sőt szomorúan komikus is, mikor tagadhatatlanul úgy áll a dolog, hogy nemcsak a törvényhatósági bizottság tagjai, de a város tisztviselői között — a polgármestertől a főszámvevőig — nincs egyetlen tisztviselő, aki a zárszámadásokból kitudná mutatni teljes pontossággal a város anyagi állapotát.

A pénzüket évekig hiába váró iparosok érdekében pedig tenni kell valamit. Ha más-ként nem lehet, vegye a kezébe ezt a fontos kérdést az ipartestület s keressen módot és alkalmat, hogy iparos tagjainak érdekeit megvédje a város hanyag eljárásával szemben.

Magyarellenes tanárok és tanítók.

Az utóbbi időben különösen szabadlábba kaptak a magyar állam ellenes eszmék apostolai és minden törekvésük oda irányul, hogy gyöngye táborukat minél jobban megerősítsék és a pernye alatt szítsák a tüzet, mely esetleg nagy veszedelmeket hozna hazánkra. Ezek a hazafiatlan magyarellenes mozgalmak intézői nagyon ügyesen tudják intézni kisdud játékukat és első sorban is azokat igyekeznek fanatikus államellenes eszméiknek megnyerni, a kikben tudják, hogy legjobban megbízhatnak és akik legközelebb állanak a néphez. Ezek az eszközök pedig a tanítók.

A tanítót legkönnyebben tudják rávenni az ilyen hazafiatlan cselekedetre, azonban a tanító az, akinél többet senki nem árthat a népnél az állam ellen, ha akarja. Az ilyen tanítók, talán hangoztatnunk sem kell, hogy a nemzetiségiek sorából kerülnek ki. Könnyű őket megnyerni hazafiatlan tettekre, mert hisz oly alacsony intelligenciájú emberek ezek, hogy alig emelkednek felül egy hajszálnyira a velük egy táborba tartozó földművelőknél.

A múlt évben több ilyen tanítóról rántotta le a leplet a tanfelügyelő és tette őket a megvetés tárgyává.

Ennek dacára is még mindég akadnak helyek, hol a tanítók, mert a fenti okok alapján nem szereztek tudomást kollegáik csufos kudarcáról, a magyar állam egységessége ellen lázitanak.

Az ilyen tanítók közvetlen a fiatal generációval, a még csemete emberiséggel foglalkoznak állandóan, tehát a leggyengébb, de a legveszedelmesebb téren vannak, melyen könnyű a fiatal, nevelésre váró zsenge lelket úgy irányítani, ahogy akarják.

A hatóságnak az ilyen emberekkel szemben a lehető legszigorubbann kell eljárni és példát kell mutatni intézkedésével arra, hogy hasonló cselekedetektől elmenjen a többiek kedve.

A múlt évben a tanfelügyelő hasonló dolgokban tett jelentést a közigazgatási bizottságnak és akkor több tanító ellen meg is indult az eljárás. Most Vasady Lajos ismét hazafiatlan tanítókról jelent.

Legutóbbi felülvizsgálati utjában többek között megjelent a mezőpeterdi görög keleti elemi iskolában is. Az iskolában Dagó Péter a tanító és a lelkész Pirteo György. A tanfelügyelő az iskolában a legnagyobb szabálytalanságokat találta. Itt nincs meg ugyanis az 5. és 6-ik osztály, ellenben a negyedik osztályban vannak olyan tanulók is, akik már 4-5 éve koptatják az iskola padjait.

A Dagó Péter már 23 éve tanító a községben és mégsem tud magyarul, míg a tanítványok nagy része elég jól beszél így. Ez nyilván arra mutat, hogy a tanító a magyarok elleni ellenszenvéből nem tanulta meg a hazai nyelvet. Mivel pedig így a magyar nyelv nem bírása nélkül képtelen a tanító tanításra, a tanfelügyelő javasolja a közigazgatási bizottságnak, hogy rendeljék el a nyugdíjaztatását.

Mivel a tanító nem tud magyarul, Vasady a tanulóktól kérdezősködött, minek során a tanító magyarellenes érzelmeinek teljes bizonyosságát is megtaálta. Nevezetesen az olvasó könyvben román nemzeti dalokat talált, melyek magyarellenesek. Vasady Lajos tanfelügyelő megkérdezte, hogy hogyan kerültek ezek a könyvek ide. Erre a kérdésre maga a lelkész

felelt meg és minden kendőzés nélkül beismerte, hogy azokat ő vitte az iskolába.

Az 1907. évi XX. törvénycikk 27. §-a, valamint a 23. §-a nyíltan kimondja, hogy az ilyen eljárás hazaellenes, a tanító ellen a megtorló intézkedés azonnal megindítható. Mivel pedig a lelkész beismerte, hogy a jelzett könyvet ő vitte az iskolába, indítványozza a tanfelügyelő, hogy tegyék meg ellene a feljelentést felettes hatóságánál.

Egy másik községben szintén talált a tanfelügyelő magyarellenes könyvet. Nevezetesen Gygyiseny községben az iskolában Historia Romániáról című könyvet talált. Ezt a könyvet még 1876-ban kitiltották.

Ebben a könyvben több vers van, melyek kottára is vannak téve. A versek végén egy-egy kérdés van és pedig:

— Meddig terjed Románia. Moldváig?

Felelet:

— Ba nu, még azon túl is.

Másik kérdés.

— Meddig terjed Románia Erdélyig?

— Ba nu, még azon túl is, ameddig csak román lakik.

Ebben az iskolában Gebán Tódor a tanító. Ennek az embernek még a képesítése sincs meg, tehát csak kegyelemből viseli ezt a tisztviselői és mégis ilyen dolgokat művel. A könyvből a tanulókkal együtt énekel a fenti refrén dalokat és a tanulók lelkét megmértelyezi.

A tanfelügyelő javasolja, hogy ezt a tanítót bocsássák el.

A mozgalomban, mely az egységes Romániát célozza, azonban nemcsak ilyen szegény ördögök szerepelnek, akik talán csak egy nagyobb egyéniség rosszakaratának áldozatai, de szerepelnek gimnáziumi tanárok is.

Legutóbb például a bukaresti kiállításon magyarországi dolgok is voltak kiállítva. Ezeket a kiállításokat mind magyarországi román gimnáziumi tanárok rendezték. A kiállításon szerepel többek között egy térkép is, mely állítólag Belényesből lett volna kiállítva. Ezen a térképen a román érzelmek, a magyarországi románok érzése van feltüntetve.

A jelzett térképen ugyanis Magyarország nagy része a következő általános címet viseli: »Határon túli részek« Transilvania, Bihoriana, Banat, Mármoros. Tehát ott egyáltalán nem szerepel a jelenlegi Magyarország keleti része, hanem mint román részek.

Az ügyről tudomást szerzett a vallás és közoktatásiügyi miniszter, aki elrendelte a vizsgálat megindítását. Az érdekelt gimnáziumok vezetősége ellen megindul a vizsgálat, mely a belényesire is kiterjed.

Előfizetési felhívás.

Nem kell sem térben, sem időben messze menni argumentumért; mindennap hangosabban olvassa ránk a kegyetlen tanulságot: hogy a keresztény társadalom lépésről-lépésre vesztí a tért.

Mikor ellenségeink leszorítják furtanggal vagy erőszakoskodással egy-egy emberünket nem az egyeseké: valamennyiünké, az egész keresztény társadalomé az a veszteség.

Megtámadják egyéneiben a keresztény társadalmat, oszlopait ássák alá, hogy az épület romba dőljön és a romok fölött szabad legyen a zsákmányolás — és ezt a munkát tétlenül nézzük.

Lehetséges-e, szabad-e összedugni a kezeket akkor, mikor a házat gyújtogatják fejünkre?

Évek során át figyelmeztetjük közönségünket a fenyegető veszélyre, melyet az új pogányság hoz magával. Ez ellen a szervezett támadás ellen nem véd meg más, csak a szervezett védelem.

Egy táborba gyűjtsön mindnyájunkat a keresztény öntudat!

A keresztény öntudat, a keresztény ébredés lobogóját lengeti lapunk egy évtizedet meghaladó idő óta. Ide gyűjtjük, a mi zászlónk alá azokat, a kiknek még van érzéke ez ország, e társadalom erkölcsi alapjai iránt. Mikor lapunk terjesztését és az előfizetések megújítását kérjük az új negyedév kezdetén, ezt a keresztény lobogót akarjuk erős, győzni képes és győzni akaró sereg élén látni.

Lapunk előfizetési ára marad a régi:

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 "

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 "

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 "

A »TISZANTÚL«
szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

Az utolsó bőjti estély.

Este hat órakor, a katolikus jogakadémia disztermében tartja utolsó bőjti estélyét a Katolikus Kör. A közönség állandó érdeklődése kíséri a Kör ez idejű előadásait is s kivált az estélyek vonzzák városunk előkelősegeit.

A mai estélynek kiváló jelentőséget kölcsönöz *Bognár* István kanonok szereplése; káptalanunk e nagytudományu tagja az emberi szívéről irt bőjti előadását, amelyet a szerző betegsége folytán *Popity* János fog a közönségnek tolmácsolni.

Az estély műsora a következő:

1. *Beethoven*: Andante és Rondo. Fuvolán előadja *Mazalik* Győző, zongorán kíséri *Mazalik* Alfréd.
2. *Az emberi szív*. Irta dr *Bognár* István kanonok, előadja *Popity* János.
3. *Liszt Ferenc*. II. rapszódiaja. Zongorán előadja *Komlóssy* Ilonka.

A képtárlatból.

A »Magyar Művészet« képkiallítása iránt Nagyvárad közönsége egyre növekvő érdeklődést tanúsít. Tegnap délelőtt *Fetser* Antal felsz. püspök is megtekintette a tárlatot s nagy érdeklődéssel és műértéssel szemlélte a kiállított képeket. Különösen nagy érdeklődéssel tanulmányozta *Honti* Nándor óriási vásznát, az »Utolsó órát« és dicsérettel nyilatkozott a mű felfogása és kivitele felől, különösen kiemelve annak előnyét, hogy a magasztos eszméhez méltóan a jelenet pszichológiai szempontból van elénk tárva.

Tekintettel a tárlatnak művészet pedagógiai fontosságára, csütörtök délutánra az állami

főreáliskola jelentette be látogatását, amikor is a növendékek tanáraik vezetése mellett megtekintik a kiállítást.

A »Magyar Művészet« rendezősége gondoskodott arról, hogy a tanuló ifjúság kellő utmutatásban részesüljön a különböző művészeti irányok megértésére.

Tegnap, szerdán délután volt a képkiallításban a második matiné előkelő közönség jelenlétében. *Hevesi* Gusztó, a Szigligeti színtársulat tagja olvasott fel néhány csinos költeményt *Dutka* Akos verseiből s *Honti* Nándor fiatal művész, a hatalmas *Krisztuskép* festője, az amerikai művészetről tartott szellemes, pompás előadást, saját tapasztalataiból.

* **A polgármester Budapesten.** Amint a mai városi közgyűlés be lesz fejezve *Rimler* Károly polgármester a fővárosba utazik, hogy az egyes miniszteriumokban levő városi ügyek elintézését megsürgesse. Így igen sürgős a csatornázási szabályrendelet jóváhagyása; ezen kívül már évek óta hever elintézetlenül a nyilvános mulatságok szabályozásáról szóló szabályrendelet; továbbá ott van a tisztviselői fizetések 15 százalékkal való felemeléséről szóló közgyűlési határozat stb. jóváhagyása.

* **A káptalani tisztkarból.** *Ováry* Sándor elhalálozása következtében a káptalani gazdasági tisztkarban a következő változások történtek: *Iklódi* intéző lett *Jancsó* Lajos, *Jancsó* helyébe *Micskéré Gessner* Károlyt helyezték át, *Irázra* pedig ispánná előlépett *Ringelmann* Sándor. Az átadás mindhárom puszta napokban történt meg s az új tisztek már el is foglalták állomásaikat.

* **Konzuli növendékek Nagyváradon.** A vallás- és közoktatási miniszter leiratot intézett a nagyobb városokhoz s így Nagyvárad városához is, a konzuli növendékek ügyében. A közös külügyminiszter ugyanis a német ajkú konzuli növendékek egy részét a nagy szünetben a magyar városokban akarja 5—6 hétre elhelyezni, hogy a magyar nyelvet megismerjék. A közoktatási miniszter felhívja a polgármestert, hogy 2—3 olyan előkelő magyar családot ajánljon, amelyek hajlandók augusztus 24-től október 4-ig teljes ellátásra elvállalni 1—1 konzuli növendéket. Az összes költségeket a konzuli akadémia viseli.

* **A mai közgyűlés.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága ma tartja rendes havi közgyűlését. A tanácskozás előreláthatólag két napot vesz igénybe, mert a sok apróbb ügy mellett több kiválóbb fontosságú dolog is szőnyegre kerül.

* **A Pecze és Aduna szabályozása.** Az ásó, kapa, csákány már erősen dolgozik Nagyvárad város határában: megkezdtek a Pecze szabályozás nagy munkáját. Ennek a munkálatnak keresztülvitele új korszakot nyit meg Nagyvárad város fejlődésében. Az új mester föld munkálatait Nagyvárad város határában az aradi-uton túl kezdték meg. A szabályozáshoz szükséges magánterületek kisajátítása ügyében tegnap előterjesztést tett a főszámvevő. Javasolja, hogy a kisajátítandó területek ára fejében a nagypiacz-téri telkek árából 18045 kor. 62 fillért utaljou ki a tanács a városi főügyész kezeihez, hogy a telekkönyvi átíráshoz szükséges okmányok beszerzése után az illető földtulajdonosoknak a megállapított kisajátítási összeget fizesse ki.

* **Uj osillagkeresztés hölgy.** *Biharmegye* egyik főurinjét gróf *Bethlen* Aladár német tényes kitüntetés érte. Mint megbízható forrásból értesülünk a király a grófnőt a csillagke-

resztes tisztséggel tüntette ki. A kitüntetett főurinjé egyike a legnagyobb birtokosoknak az országban humanizmusáról mindenki ismeri őt.

* **A király husvétja.** Bécsből jelentik: A király a husvéti ünnepeket *Ferenc Szalvátor* főherceg és neje, *Mária Valéria* főhercegnő családja körében *Wallseeben* fogja eltölteni és előreláthatólag szerdán, e hó 15 én délelőtt külön udvari vonaton megy *Amstettenbe*. Kedvező időjárás esetén ő Felsége mintegy nyolc napot fog *Wallseeben* tölteni és kedden, e hó huszenegyedikén utazik vissza Bécsbe. A király egyéb tervbe vett utazásaira vonatkozó intézkedések csak a jövő hónapokban fognak megállapított ni és ezekre vonatkozólag eddigéle nincsenek definitív határozatok. A prágai utazás határideje nincs kitűzve és különböző körülményektől függ. A király prágai tartózkodása előreláthatólag csak pár napra fog terjedni és ezen időt a felség legfőképpen a prágai jubileumi kiállítás megtekintésére fogja szentelni. Az uralkodónak a nyári tartózkodás céljából *Ischlbe* való utazása a szokásos időben, június utolsó hetében fog megtörténni.

* **Elmaradt hangverseny.** Hetek óta öles sárga-fekete plakátok hirdették, hogy jön a nagy *Wagner* interpretátor, *Weston* Willi, *Fodor* Aranka operanékesnő társaságában s hangversenyt tart; jegyek kaphatók *Vidor* Mánónál. Először vasárnapra hirdették a hangversenyt, de reggel megjelent a hír, hogy közbejött akadályok miatt szerdára halasztják. Tegnap reggel közzé tették az igazán szép és változatos műsort is, igaz hogy az operanékesnő helyét a Király színház egy énekesnője foglalta el. Estére szépszámú előkelő közönség sietett a *Kereskedelmi Csarnokba*, ahol a művészek helyett egy kis fiú várta a publikumot a lépcsőházban, jelentve, hogy a rendezőség a csekély érdeklődés miatt végkép elállott a hangverseny megtartásától. Senki sem kívánja a vállalkozótól, hogy veszteségre rendezzen hangversenyt, de ez már még sem járja, hogy hetekig boldogítsák a közönséget s azután a szmokingos urakat és díszes toaletben megjelenő s magukat fiakker költségbe verő hölgyeket szépen visszaküldjék; tessék szépen hazamenni. — Ha a vállalkozó lemondta a hangversenyt ezt alkalmas módon tudtára adhatta volna idejében a közönségnek. *Eunyi* udvariasságot elvárhatunk attól, aki a közönség pártfogására volna utalva. — Utólag, az éjjeli órákban arról értesülünk, hogy a hangversenyt holnap a rendes időben mégis megtartják. Kár is volna, ha a váradi műértő közönség e ritka műélvezettől elesnék.

* **A bagaméri trachoma.** A Bagamérban fellépett szembetegségről *Dobozy* Kálmán főszolgabíró tegnap tette meg jelentését az ispánhoz. A jelentés szerint a trachomát *Dayton-Ohio-Dakota* államból hozták be. Előbb a betegeket kezelő orvos azt hitte, hogy a betegség keletkezésének az volt az oka Amerikában, hogy ott a munkások egy vasgyárban dolgoztak és állandóan tűz mellett voltak. Ez a föltevés azonban teljesen meg lett cáfolva és most már kétségtelenül megálladható, hogy a fenti állam teljesen inficiált földterület, melynek csaknem minden lakója ebben a veszedelmes szembajban szenved, anélkül, hogy valaki törődne ezzel. A főszolgabíró azt javasolja, hogy az ilyen esetek elkerülhetése céljából az Amerikából visszajövő egyéneket vizsgálják meg azonnal a partraszálláskor és ha betegeknél találnak, úgy az illetők az e célra berendezett helyen addig gyógykezeltesse. Javasolja egyszersmind a főszolgabíró, hogy a betegeket kezelő dr *Neumann* Lénárd orvos részére a belügyminisztertől jutalmat eszközöljön ki a megye.

* Szilágyi Istvánné az ügyészségen.

A rendőrség bünyügyi osztályánál tegnap lezártak a hétfő esti véres gyilkosság aktái. Tegnap délután fél 4 órakor már át is kísérték az ügyészségre a gyilkos asszonyt.

Szilágyiné a tegnapi nap folyamán teljesen megváltozott. Arca sápadtabb lett, ajka szinte szederjes kék, s a szeme mélyen be van esve. Járása vontatott. Az asszony azt a benyomást kelti, mintha tudatára ébredt volna rettenetes cselekedetének s ennek sulya alatt nagy lelki-tordulásai volnának. Az asszony szemében vékony könnyofoszlányok usznak és úgy néz mindenre, mintha várná valakitől, hogy magyarázza meg neki, hogy miért tette azt, amit tett. Mielőtt az ügyészségre kísértette volna őt Eleméry t. alkaptány, a következő kérdést intézte bátortalan, remegő hangon a főkapitányhoz:

— Es kérem . . . mi lesz azokkal az adósságokkal, amiket délelőtt mondtam? . . . Ki fogja azokat kifizetni? . . . Mert nekünk semmink sincs . . . mi nagyon szegények vagyunk.

— Igen! Maguk tényleg olyan szegények?

— Semmink sincs.

— Es mondja csak nem a szegénység vitte magát arra, hogy megölje ezt az embert?

— Oh nem, hiszen azzal nem segíthettem volna semmit.

— Es maga egyáltalán nem civódott vele.

— Soha senkivel sem veszekedtem a rendőrségnek soha még felé sem voltam.

— Hát akkor miért ölte meg?

— En . . . nem tudom miért tettem.

— Az adósságait majd a gyermekek részére kinevezett gyám fogja rendezni, mondta Eleméry és aztán átadta Szilágyinét Bott György rendőrellenőrnek, aki bérkocsin vitte az ügyészségre.

Feltóthynak temetése tegnap délután történt meg. Jelen volt Feltóthy László, upesti polgári iskolai tanár a meggyilkoltak fia, mint egyedüli rokon. Feltóthy László a meggyilkoltak ruhái a rendőrségre bizza, hogy azokat adják el s a pénzt a város szegényeinek adományozza. Feltóthy László édes atyjára vonatkozólag azt adja elő, hogy már hónapokkal ezelőtt hívta magához lakni, de az öreg vonakodott. Az év elején felakarta vétetni magát a honvédek menedékházába; azonban erről a szándékáról ő lebeszélte. A meggyilkolt irata között Feltóthy László megtalálta édes atyjának nemesi levelét, melyet 1602-ben Rudolf adományozott valamejyk ősenek. Ezt az egyedüli emléket vitte magával Feltóthy László Budapestre.

* **Elfogott kereskedő-segéd.** A debreceni rendőrség Weisz Ferenc kereskedő-segédet, a nagyváradai rendőrség megkeresésére, letartóztatta. Weisz Nagyváradon a Kurländer és Ullmann-féle cégnél volt alkalmazásban. Elfogatása iránt táviratilag keresték meg a bünyügyi osztályt, mely Bardócz András r. biztost bizta meg a felkutatásával. Bardócz feladatát sikeresen oldotta meg, kevéssel a távirat vétele után Weisz Ferencet elfogadta. A kaszárnyában akadt rá, hova felülvizsgálata volt behiva. Az elfogatásról szintén táviratilag értesítették a nagyváradai rendőrséget.

* **Jutalmak iparos tanoncoknak.** A vallásügyi miniszter az iparos tanoncok szakszerű kiképzetésének fokozására, erkölcsös nevelésük és hazafias szellemük szilárdítására nagy gondot fordít s legújabb rendeletével jutalomdíjakat tűzött ki a rajzban kiváló előmenetelt tett tanulók és az iskolalátogatásban szorgalmas és jómagaviseletben kitűnt tanulók részére. A rajzban előmenetelt a rendeletben

felsorolt iparos tanonciskolák egy-egy növendéke 50 koronát, az iskolalátogatásban szorgalmas tanulók közül egy-egy 50, illetve 100 korona jutalmat kap. Végül a tanonciskolai ifjusági egyesületet alkotó »Othont« vezető tanítónak tiszteletdíjjal 200—200 koronát engedélyez a miniszter. A nagyváradai iparos-tanonciskola mindhárom csoportban fel van sorolva s így ugy a tiszteletdíjban, mint a jutalmakban, részesülni fog.

* **Mi a legjobb mulatság?** Erre a kérdésre nem is olyan könnyű dolog a felelet. Hiszen minden ember kedve, izlése szerint igazán egyéni módon keresi a maga mulatságát. Mégis ma már általánosságban meg lehet állapítani, hogy a közönség, amely olcsón és jól akar tölteni egy-egy órát, gondtalanul, kényelmesen, legszívesebben a moziba látogat el, mert ma valóban ez a legnépszerűbb szórakozás, arról nagy áldozatokkal gondoskodik Nagyváradon az Edison mozgófénykép színház, mely folyton változó, érdekes, gazdag műsorral, gyönyörű képekkel igyekszik meghálálni a közönség rokonszenves érdeklődését amit a vállalat iránt tanúsít. Az új műsor pompás képein kívül ma szenzációs műsoron kívüli száma is lesz az Edison programjának, péntekre pedig ismét remek új műsor érkezik.

* **Felöklelte a bika.** Monospetriben Lichtman Menyhért bérletén Tóth Lajos kerülőt, amint a legelőn keresztül haladt egy svájcer bika megtámadta, szarva közé kapván földhöz vágta s megtaposta. Szarvaival három életveszélyes szurást okozott. A kerülő súlyos betegten fekszik.

* **Őrült nő a piacon.** A székelyhidi országoton a vásárról hazasiető Ozsvát Agnes varróleányt egy kibontott haju zavaros tekintetű nő élesre fent hosszú késsel megtámadta. A leány segélykiáltására odasiető többi vásárosok elöl a támadó nő, aki az őrült benyomását keltette elmenekült.

* **Szivbajosok a buziásfürdői »Phoenix«** gyógyvizet a legjobb eredménnyel használják. A buziásfürdői gyógyforrások dus szénsavtartalma a szív működésre kiválóan jó hatással van, a mennyiben a vérkeringést szabályozza, előmozdítja és fokozza. — A buziásfürdői »Phoenix« gyógyvizet kapható gyógyszerárakban, drogeriákban és minden jobb fűszerüzletben.

x **MOLNAR H. Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea sütemény kapható. Telefon 395.**

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Vig özvegy. (Palásthy bucsuja.)
Péntek: Üdvöske. (Bércziék bucsuja.)
Szombat d. u. a karszemélyzet jutalomjátéka. Este: Varázskeringő. (Tábornok Frida bucsuja.)

Vasárnap délután: Nincs elvámolni valója?
Este: Traviata. (Szántó bucsuja.)

Az ördög. Rendkívül melegen, rokonszenvesen bucsuzott tegnap a közönség a társulat jellemzésétől Fehér Gyulától. Fehér Gyula egyike volt a társulat legkomolyabb, legtörekvőbb tagjainak. Kész művész, aki ha valamely szerepet komolyan dolgozott ki, abba feltétlenül tudott eredetiséget, tartalmat, mélységet önteni. Távozását a drámai előadások kedvelői kivétel nélkül sajnálják.

Palásthy—Daniló. Ma csütörtökön, Lehar világhírű Vig özvegyének fő férfi szerepében mond bucsut a nagyváradai közönségnek Palásthy a jeles énekes színész. A szeretetre méltó, pompás humoru és énekű Daniló játékában utóljára gyönyörködik ma este a Szig-

ligeti-színház publikuma, legalább egyelőre. Palásthy tisztelői meleg ünneplésre készülnek ez alkalomból.

A kardalos kabaret. Szombat délután zajlik le a Szigligeti-színház első, páratlanul érdekesnek ígérkező kabaretje, amelynek jövedelmét a derék igazgató a kar tagjainak ajánlotta fel. A rendkívül érdekes, sőt egyenesen szenzációs műsorból kiemeljük Alexander Margitkának és Antalfy Margitkának, ennek a két elragadóan bájos csodagyermeknek valóban művészi táncait. Az egyes számokat a színház első erői adják elő.

EGYESÜLETEK.

A Kath. Kör választmányi ülése. A Katolikus Kör választmánya tegnap ülést tartott, melyen jelen voltak: Dus László, dr. Vucskics Gyula alelnökök; dr. Imrik Gusztáv titkár, dr. Karácsonyi János, Novotny S. Altonz, Csobánczy Lajos, id. Jelinek Ferenc, Imrik S. Zoltán, Balázsovich Jenő, Csatáry József, Szilágyi Dózsa, dr. Krüger Aladár választmányi tagok. A folyó ügyek elintézése után Szilágyi Dózsa indítványára egyhangú lelkesedéssel mondotta ki a választmány, hogy Nagyváradon is megalakítja a katolikus népszövetséget s e célra előkészítő bizottságot küldött ki. Új tagokul felvették: Dr. Guta Elemér posta ig. titkár, Palánkay Károly törvényszéki bíró és Rozs Sándor.

TÁVIRATOK.

Bülow Rómában.

Róma, április 8. A Vatikánból jelentik hivatalosan, hogy a pápa és Merydel Val államtitkár fogadni fogják Bülow hg. birodalmi kancellárt.

Az altisztek fizetése.

Budapest, április 8. A közöshadsegregben szolgáló altisztek és továbbszolgáló altisztek fizetésére új szabályzat van kidolgozva, mely teljesen új elveken alapul. Az új szabályzat értelmében csaknem 50 százalékkal fog emelkedni a jelenlegi fizetésük az altiszteknek.

Lisszabon ostromállapotban.

Lisszabon, április 8. A város egyelőre katonai parancsnokság alatt marad. A bíróságok 400-nál több letartóztatást fentartottak. A letartóztatottakat tegnap abba az erődbe szállították, amelyben Frankó volt miniszterelnök szokta a republikánusokat fogva tartani. A monarchista pártoknak óriási többségük lesz a kamarában.

Lisszabon, április 8. A katonaság megszállotta a belvárost, mert ott csavargók kezdtek rabolni. Az a hír van elterjedve, hogy a csavargóhadat a kormány szabadította fel, hogy ezáltal a köztársasági pártot lebetetlen helyzetbe juttassa. Ez a híresztelés azonban nem felel meg a valóságnak.

Wahrmund könyvét elkobozta a legfőbb törvényszék.

Bécs, április 8. A legfelsőbb törvényszék ma tárgyalta Wahrmund tanárnak

brüseraja elkobzása miatt közbevetett felebbezését. A bíróság elvetette a felebbezést és helybenhagyta a II. foku bíróság által az elkobzás alól kivett helyeknek elkobzását is, úgy hogy az I. foku bíróságnak ítélete egész terjedelmében érvényben marad.

Igazságszolgáltatás.

Legényvirtus.

Duhaj legények szilaj kurjongatásától volt hangos a mult év októberének a végén Almossd község kocsmája. A falu fiatalsága bált rendezett s mint ilyen esetben szokás, az alkohol gőzétől lázas lelkekből kitört az ősmagyar virtus, a dacos hányvetés s csakhamar fölhangzott az ismert jelszó: »Ki a legény a csárdában!?« Előkerültek a fokosok s a bicskák és a korcsma boráztatta földjét csakhamar gőzölgő, meleg vér festette pirosra. A harctéren vérbefagyva maradt Szilágyi Pál álmosdi gazdálkodó.

A megvert ember bosszút forralt támadójára, Krasznay József ellen s mikor az egy este gyanutlanul haladt hazafelé, testvéreivel, Imrével és Sándorral megtámadta és véresre verték, úgy hogy súlyos sérülései két hónapon tul gyógyultak. A nagyvárad kir. törvényszék büntető bírósága a tegnapi nap folyamán vonta felelősségre a garázda legényeket.

A tárgyalás reggel 9 órakor nyitotta meg Millye Gyula elnök, ki mellett Petróczy és Ember szavazóbírák működtek. A közbírói székben Vattay alügyész szerepelt, a védői tisztelet dr. Várady Ödön töltötte be. A vádlottak és tanúk kihallgatása után a pörbeszédre került a sor, melyeknek elhangzása után a törvényszék ítélethozatalra vonult vissza s ennek eredményeként a bíróság a vádlottakat Szilágyi Bálint kivételével súlyos testisértés vétségében büntösöknek mondta ki s Szilágyi Pált 5 hónapi, Szilágyi Imrét 4 hónapi, Szilágyi Sándort pedig 2 hónapi fogházra ítélte. Az ítélet jogerős.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, ápril. 8.

Osztrák hitelrészvény	—	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	—	734.75
Leszámitoló bank	—	—	403.—
Rimamurányi	—	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	644.50
Közuti vasut	—	—	528.50
Városi villamos vasut	—	—	282.50

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, ápril. 8.

Buza okt.	50 kilogrammonként	11.81
Buza ápr. 1908	—	8.51
Rozs ápr.	—	12.57
Zab ápr.	—	91.11
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. ápril. 8.
Magyar arany járadék 4 száz. — — 109.25

Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	—	81.25
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	—	—	92.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	—	—	95.—
Magyar nyereséj sorsjegy kölesön	—	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	140.—
Osztrák járadék papirban	—	—	91.57
Osztrák járadék ezüstben	—	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	—	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	633.50
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	726.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	—	—	693.50
o frankos (Napoleonkor)	—	—	19.20

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Irta:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.) (38)

— Nem is értem, miképp izgathatja fel magát ily mértékben, édes gróf Truyn, — mondja Gandry grófné álszínű mosolylyal, — ha Sterzl kisasszony talán tartóztatva lett is, de hisz jó kezekben van Sempály gróffal. Persze, ha más valakire, kevésbé megbízható személyre bízott volna, kivel nem oly intim . . . akkor érteném . . .

Truyn izgatottan borzolja fel szürkülő haját s anyanyelvén mormogja: »Ez az asszony még megölli« mire nővérének folyvást szemrehányásokat tesz.

Es még egy negyedóra mulik. A lassu kiszolgálás dacára már a csemegénél vannak — s még mindig nyoma sincs Zinkának és Sempálynak.

— Komolyan kezdek aggódni, — szól a hercegné; — ha csak el nem ájult a kislány a tolongásban.

Gandry grófné gunyorosan lehuzza száját és csipősen suttozja:

— Tán éppen a legokosabb volna, amit tehetne.

Truyn meghallotta az utálatos célzatosságot és ajkára harap, hogy meg ne torolja.

Ekkor — megnyílik az ajtó és belép Zinka, utána Sempály — a lány nyájasan derült szemekkel, Sempály sötét arccal.

— Hál' Istennek! — kiált Truyn. — Mi történt, hol maradtak? — kérdi a hercegné, mig Truyn Zinkának egy széket tol az asztalhoz, éppen melléje.

— Mi történt? — fortyan fel Sempály; — a legtermészetesebb a világon; belejutottunk a tolongásba s nem birtunk keresztülhatolni.

— Ezt nem tudom megérteni, — jegyzi meg Gandry grófné csuf mosolylyal; mi mindnyájan ott jártunk és szerencsésen keresztüljutottunk.

— Tán emlékezni fog rá, grófné, hogy mi voltunk az utolsó pár; alig mentünk busz lépést, meg kellett állnunk, annyira megsűrűsödött előttünk a tömeg; mindenáron utat akartunk törni magunknak — ha egyedül vagyok, bizonyára sikerül is, de egy hölgygyel! — Egyszerre keletlen szaváltás keletkezik mellettünk — káromkodás, ütlegek, késelés következnek . . . Oh, le sem írhatom, mily kínos érzés volt ott az utcán tudni magamat egy hölgygyel, egy fiatal leánnyal!

— Sterzl kisasszony a dolgot nyilván sokkal nyugodtabban vette, mint ön, gróf Sempály, — jegyzi meg Gandryné kárörvendve; — nem úgy néz ki, mintha a kaland különösen megijesztette volna.

— Zinka kisasszony nagyon bátor volt; — felel Sempály.

— De Istenem, mitől is félttem volna? — kérdi Zinka nagyra nyitva szeméit s az igazi ártatlanság naivitásával. — Gróf Sempály volt a teletős, nem én.

Gandry grófné gunyorosan mosolyog:
— No, de most ideje lesz utra kelni, ha egyáltalán még el akarunk jutni Constanziához. Következik a székek tolása, az általános segédkezés, melynél senki sem bírja megelni azt, amit keres, s mindenki ingerült és siet.

Vulpini hercegnő meg se moccan.
— Én nem mozdulok ma már, — kiáltja szokatlan erélylyel; — nem viszem Zinkát Constanziához; megvárom, amíg megette ebédjét s aztán hazaviszem. A többi társaságnak pedig jó mulatságot kívánok.

Zinka a legnagyobb nyugalommal s elismerésre méltó étvágygyal megeszi beatsteakjét, kedves és nyájas, mint rendesen és legtávolabbról sem sejtí, hogy neve holnap már szájról-szájra fog járni.

Truyn igen halavány. Tisztán hallotta, amint Gandry grófné odasugta barátjának:

— No, de most már csak ideje lesz őket kihirdetni!

MASODIK KÖNYV.

Bőjt.

I.

— Oh! jó, hogy itthon kaplak! — kiáltja Truyn, másnap reggel Sempályhoz belépve, ki egy könyvvel csészéje mellett, éppen azon volt, hogy villásreggelije után fekete kávéját szürcsölgesse. A palazzo Veneziában volt, hol állami szállásban lakott.

— Szép, hogy végre egyszer felláradsz hozzá, rögtön megmutatom új Franciámat . . . A zsiбарus, akinél vettem, minden szentjére állítja, hogy valóságos Francia . . . de . . . te szorakozottan nézel ki. Tulajdonképpen mi jó hozott ide?

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Julius. Sikerült. Vasárnap jön. A husvéti száma szánt közleményt minél előbb tessék küldeni.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

A nagypiaci 60. számu házban egy sarok

üzlethelyiség

1908. évi május hó 1-től kiadó.

Értekezhetni a Polgári takarékpénztár részvénytársaságnál.

Hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsa felhívja mindazon munkaadókat, kik az 1900 évi XVI t.c. alapján munkásaikat s alkalmazottaikat az országos gazd munkás és cseléd segélypénztárban bejelenteni tartoznak, hogy a fent idézett t.c. 8 §-a értelmében 1 kor. 20 fillér hozzájárulási díjat, mely a f. évi április 1-én válik esedékessé legkésőbb április hó 15-ig a városi adóhivatal pénztárába fizessék be.

Nagyvárad város tanácsának 1908. április hó 1-én tartott üléséből.

Rimler Károly,
polgármester.

Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara.

1322—1908. szám.

T. c.

Hivatkozással a f. évi március hó 12-én 1078. sz. a közreadott hirdetményre értesítjük a t. címet, hogy a kereskedelemügyi m. kir. Miniszter ur 23698—VI. C. 1908. sz. leirata értelmében a m. kir. honvédség részére az 1909. évben szükséges 10080 pár bakancs szállításra vonatkozó pályázati ajánlatok a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urhoz címezve a f. évi április hó 15 napjáig az alulírott kamarához nyújtandók be.

Figyelmébe ajánljuk a t. címnek, hogy a szóban levő szállításra csak olyan szakmabeli iparosok adják be ajánlataikat, akik a munkát értik, s abban tényleg részt is fognak venni.

Az állandó és alkalmi szövetkezetek figyelmébe ajánljuk, hogy ajánlataikban külön tüntessék fel a szövetkezet összes tagjainak és külön amá tagoknak számát, akik a munkában tényleg részt fognak venni.

Amidőn a t. címet a szóban levő pályázatról ezennel értesítjük, egyben felkérjük, hogy a kerületéhez tartozó szakmabeli iparosokat a szóbanforgó lábbeliek szállítására felhívni és őket a pályázatban való részvételre buzditani sziveskedjék.

A bakancs szállítására vonatkozó szerződés feltételek és a bakancsok készítésére vonatkozó határozmányok az 1909. évre is ugyanazok, — mint azok, a melyeket az 1905. évi június hó 29-én kelt 1775. sz. átiratunk kapcsán a t. címnek megküldtük.

Nagyvárad, 1908 április hó 1.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Huzella Gyula, Dr Sarkadi Lajos,
kir. keresk. tan. elnök. titkár.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

Magyar királyi államvasutak igazgatósága.

73256—1908.

A.

Pályázati hirdetmény.

(Villamos izzólámpák szállítása.)

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1909. évben szükséges izzólámpák szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az egykoronás okmánybéllyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb 1908. évi április hó 25-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak igazgatóságának anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, VI. Andrássy-ut, 73. sz. II. 43.) benyújtandók, vagy postán oda beküldendők.

Ugyanezen időpontig átadandók ugyanott a kötelező minőségi minták is.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott anyag évi értékének 5 százaléka legkésőbb 1908. évi április 24-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Szállításra nézve mérvadók és kötelezők a 122291—96. sz. általános anyagszállítási feltételek és az izzólámpák szállítására vonatkozó 84223—96. sz. különleges feltételek.

A szállításra vonatkozó egyéb részletes módok az ajánlati felhívásban foglaltaknak, mely az igazgatóság anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál díjtalanul megszerezhetők.

A szállítandó villamos izzólámpák mennyisége a felhívás mellékletét képező ajánlati úrlapon van felsorolva.

Ezen ajánlati felhívás, az ajánlatot tenni szándékozóknak, a fentnevezett anyag és leltárbeszerzési szakosztály által ingyen adatik ki, vagy kívánságára postán megküldetnek.

Budapest, 1908. év március havában.

Az igazgatóság.

!! Kedvező fizetési feltételek !!

Saját érdeke

minden hölgynek, hogy

tavaszi ujdonságainkat

női ruhaszövetek, selymek, delinek és mosóárukban, ugyszintén tavaszi női felöltők és taftt kabátokban megtekintse.

Szébbet, jobbat, divatosabbat

sehol olcsóbban nem kap

mint nálunk.

Két nagy csődtömegeből

került 2500 méter gyapju delin à 50 kr., valódi Koechlin-féle levartimok à 42 kr., 1000 méter csikos tavaszi kelme 75 krajcártól, 1650 méter szines és fekete taftt 1 frt 20 kr.-ért, 120 széles taftt fihr és liberty selyem még nem létezett olcsó ár 2 frt 88 kr.

Struc boák, selyem alsók, japán övek

27 százalékkal olcsóbb mint bárhol.

Vászon és asztalneműekben

a régi elismert szolid minőségek és áruk.

Nagybecsű pártfogást kérjük:

Wallerstein

Fülöp Fiai

Bémer-tér, Pannonia mellett

!! Kedvező fizetési feltételek !!

Valódi brünni szövetek

Az 1908. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény	1 szelvény 7 korona
3-10 m. hosszú	1 szelvény 10 korona
teljes férfruhához (Kabát, nadrág és mellény)	1 szelvény 12 korona
	1 szelvény 15 korona
	1 szelvény 17 korona
	1 szelvény 18 korona
elegendő, csak	1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.—K.-ért, szintúgy felöltőszövetet, turisztalónt, selyemkamarnt stb. stb. gyári áron küld a mint megbízható és szolid cég mindenütt ismert posztógyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, a melyeket a magánvevő élvez, ha szövetségletét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentékenyek. Szabott, legolcsóbb áruk. Óriási választék.

Mintához, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss áruban.

Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara.

1277—1908.

Hivatalos hirdetmény.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 12519—1806. sz. leirata folytán, van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a szakmájukban leendő további kiképzés céljából a nevezett miniszter ur által alapított 600, hatszáz korona utazási ösztöndíjak egyikére az 1908. évben kamarai kerületünkől törekvő iparos segéd munkások pályázhatnak.

Felkérjük tehát mindazon iparos segéd munkásokat, kik a fentemlített ösztöndíjban részesülni óhajtanak, hogy pályázati folyamodványukat legkésőbb a folyó 1908. évi május hó 10 napjáig az alulírott kereskedelmi és iparkamarához adják be. Az ezen határidőn túl beadott kérvények figyelembe vehetők nem lesznek.

A folyamodványban részletesen feltüntetendő és lehetőleg okmányokkal igazolandó: 1) a folyamodó lakhelye, 2) családi viszonyai, 3) erkölcsi magaviselete, 4) foglalkozása, 5) előképzettsége, esetleg tanulmányai, 6) a pályázó által esetleg nyert kitüntetések, további nyelv ismeretei és végül ösztöndíj elnyerése esetén a külföldi tanulmányi ut iránya is megjelölendő, valamint az is, hogy a kérvényező iparosságát katonai kötelezettségének eleget tette már, és vajjon biztosítva van-e előre is egy megfelelő külföldi gyárban, vagy műhelyben való alkalmaztatása, esetleg valamely külföldi szakiskolába leendő felvétele.

Megjegyeztetik, hogy folyamodó iparossegédnek kötelezettséget kell vállalni az iránt, hogy az ösztöndíj különbeni visszafizetésének terhe alatt vissza fog térni hazájába és külföldön szerzett ismereteit itthon fogja érvényesíteni.

Azok a kik katonai kötelezettségüknek nem tettek eleget, vagy az alul felmentve nincsennek, az ösztöndíjra nem számíthatnak.

A kiskorukért atyjuk, vagy gyámjuknak kell kezességet vállalni a fenti kötelezettség betartása tekintetében.

Nagyvárad, 1908. március hó 30-án.

A Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara:

Huzella Gyula,
kir. keresk. tan. elnök.Sarkadi Lajos,
titkár.

Kelemen Béla

könyvkötészete

NAGYVÁRAD,
Nagypiac-tér,
(Andrényi-palota.)

Uj butor nagyraktár!

Tisztelettel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy saját

kárpitos, asztalos, esztergályos műhelyünket és bútortelepünket kibővítettük és azt a mai naptól kezdve

Pelleyné és Schmidt

bejegyzett cég alatt fogjuk tovább vezetni. Minden törekvésünk oda irányul, hogy a legkényesebb izlésnek is eleget tegyünk. Araink igen szolidak. Szilárd munkánk és pontos kiszolgálásunkért több oldalról már is elismerésben részesültünk. Allami hivatalnokok és katonatiszt uraknak igen előnyös árt számítunk.

A n. é. vevőközönség szíves pártfogását kéri

Pelleyné és Schmidt
NAGYVÁRADON, Teleky-utca 24. sz.

Gépjavitó műhely

NAGYVÁRAD

Hattyu- és Vitéz-utcák sarkán.

Teljesen korszerűen, legujabb gépekkel felszerelve és villanyerőre berendezve. Készíték, javítok és szerelek mindennemű **gazdasági gépet, modern berendezéseket, gőzgépeket.** Elvállalom **nyomdai gépek** javítását is felelősség mellett.

A nagyérdemű közönség tömeges pártfogását kéri:

Schmidt Frigyes.

Hirdetések

felvételnek

a

Tiszántul

kiadóhivatalában.

T. c.

Szíves figyelmébe ajánljuk a n. é. közönségnek minden néven nevezendő **régi kályhák átalakítási munkálatát**, valamint az ismert szab. fatüzelésre alakítandó kályhát, legcélszerűbben a tavasz mentén eszközölni. Megjegyzésül felhozzuk, hogy a legegészségesebb és legtisztább ott-hont csakis az ismert szab. „REFORM” fatüzeléses kályhák szolgáltatják.

Kiváló tisztelettel

130 1-10

HARDMUTH L. és C.

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 6. sz.

BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

VESE- ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL MINDEN VIZET FELÜLMUL.
KELLEMES, KISSÉ SAVANYKÁS IZŰ, VASMENTES, SZÉNSAVDUS,
RENDKIVÜL ÜDÍTŐ ASZTALI VIZ.
ORVOSILAG AJÁNLVA. ORVOSILAG AJÁNLVA.

Ivógyógyomlóra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemenede idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásának bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:

Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.

Ö cs. és apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán
A közös katonai jótékony célokra szánt

XXVI-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen az Osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 18.390 nyereményt tartalmaz készpénzben 513.580 korona összegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a cs. kir. lottójövedék kezekedik.

A huzás visszavonhatlanul 1908. május 14-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker. Vordere Zollamtsstrasse 7. sz. a, továbbá a lottójövedékben, dohánytözsdekben, adó-, posta-távírda és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjátéki osztálya.)

Fürdő megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy **f. hó 4-től** kezdve a

Püspök-fürdő

összes fürdői rendelkezésre állanak.

A kecsi minden vonat érkezésénél várja a n. é. közönséget és díjtalanul szállítja egészen a fürdőig.

Teljes tisztelettel

Kernáts János,
fürdő-bérlő.